

Numărul 41. Oradea-mare 11/23 octombrie 1898. Anul XXXIV.
 Apare duminică. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2 de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Până 'n Dobrogea.

Dunându-mi în rând însemnările și innoindu-mi amintirile din neuitata călătorie ce făcusem astă-primăvară la Constantinopol, — toate îmi împospătează parcă un vis frumos, care a lăsat o urmă vecinic fermecătoare în sufletul meu.

Minuutul pod peste Dunăre, ce leagă Dobrogea cu România; orașul Constanța cu portul seu pitoresc și de o naltă însemnătate comercială; Marea-neagră, prima mare ce vedusem, cu nesfârșitul ei orison și în urmă Constantinopolul, mult cântatul Țarigrad din poesia noastră populară, cu ale lui frumuseți minunate și ciudățeni orientale, fiecare în deosebi deșteaptă niște aduceri-aminte cari îmi fac cea mai mare plăcere și toate la oaltă îmi înfățișează o icoană vrăjită, care prin schimbările sale atrăgătoare ne arată vederile cele mai uimitoare.

Când stau înse ca să aștern pe hârtie mulțimea de povestiri care se deslănțuiesc în mintea mea; când vreau să zugrăvesc cu condeiul schimbăcioasa icoană cu arătările-i nentrecute ce s'au perëndat înaintea ochilor mei: simt că încercarea mea n'are să izbutască și că, în loc d'a ve întocmi o lucrare deplină, n'au să ve dau decât niște crâmpeie.

E bine, nici n'am pretențiunea să fac alt ceva decât numai atâta. Ar fi de prisos să 'ntind vorba mult, căci — pare-mi-se — nu eu sunt primul care am umblat pe acolo; prin urmare numai aș repeta ceea ce alții au scris de mult, ceea ce se află la îndemâna tuturor prin toate lexicoanele de conversație și prin alte scrieri de asemenea menire. Scopul meu este numai să scriu o dare de seamă despre amintirile și impresiunile mele.

Fixat odată scopul acesta, cred că putem urcă trenul să plecăm.

Luăm trenul, care pleacă din București dimineața și sosește la Constanța la unu după miadăși, căci ast-

fel avem privilegiul să vedem ziua locul pe unde trecem, Dunărea și podul renumit, Dobrogea și mai putem să facem până sara o plimbare și prin Constanța, căci vaporul spre Constantinopol pleacă de acolo sara la 10.

Eră spre sfârșitul lui aprilie. O senină dimineață de primăvară. Gara de nord, ca totdeauna, plină de călători. Cu plăcere ne luarăm remas bun de vesela capitală a României, unde iarăș petrecurăm câteva săptămâni neuitate și pornirăm cu trenul de persoane spre Constanța.

O dorință vechiă începea a mi se intrupă în momentul acela, căci Constanța cu marea de mulți ani a stat înaintea închipuirii mele ca un farmec atrăgător, la care rêvniam cu multă însuflețire. Învăpăiat de dorul meu, doriaam ca trenul să fugă mai repede spre a vedé cât mai curând renumitul oraș și port de mare al României. Inse, v'o spuseseam, trenul eră de persoane, prin urmare trebuia să pun frâu nerăbdării.

Înaintarea mai încetinelă, la rândul ei, ne despăgubiă pentru întârziare, arătându-ne mai lămurit panorama locului pe unde treceam.

La început aceasta se desvăluia încet. Trenul făcea un semi-cerc spre dreapta în giurul Bucureștilor, care ni se înfățișă astfel aproape din toate părțile.

Vedeam marele șes al Dimboviței, pe a cărei maluri se resfăță orașul lui Bucur, înfrumusețându-se din din ce în ce mai mult, ca o fecioară care-și face toaletă ademenitoare. Întinderea mare ne arată o vedere plină de viață, în care par că auđiam uruiala trăsurilor, mișcarea repede a trecătorilor, strigătele precupeților; acea învălmășală de risipă și sărăcie, de tărăboiu și muncă, de gălăgie și înaintare, pe care n'ai o uiți nici odată.

Zidirile mari nouă, dintre cari străbate plăcut verdeața grădinelor, ne arată că avem în fața noastră un oraș care acuma se ridică. Mulțimea bisericilor îi dau un colorit oriental. Mărețul templu al Ateneului par că spunea cu mândrie, că renăscuta capitală română a arborat steagul culturai luminătoare. Iar ca-

sarmele cu tricolar de pe Dealul Spirei vestesc tuturora, că brațul susține ceea ce mintea plămădește.

Calea ce ese din oraș, ne aduce aici la șoseua Kiseleff, unde lumea elegantă își face plimbarea cu trăsura să ia aer, unde damele își arată toaletele și domniile fac curte.

Aproape de noi e vestita pădure Băneasa, unde se fac petrecerile populare; dincolo e Herestreul, cu renumita sa școală de agronomie, condusă mai cu seamă de transilvaneni. Pretotindenii verdeață, mișcare, viață.

Astfel sosim la prima stație, Mogoșoaia. O simțire legendară ne cuprinde, căci locul acesta de sigur a avut un rol istoric. D'aici s'o fi numit strada de frunte a Bucureștilor „Podu Mogoșoaiei“. Aici o fi avut reședința Mogoș vornicul, despre care Alexandri ne-a dat în culegerea sa de „Poesii populare ale Românilor“ o legendă, care începe așa :

În oraș la București
Tot să stai și să privești
Pe cei șapte voinicei,
Mândri pușori de zmei,
Șapte frați ca șapte brați,
Toți de-ai lui Mogoș cumnați.
Ei în capul podului,
În fruntea norodului,
Așteptă pe sora lor
Și pe mândru-i soțior,
Mogoș vornicul bogat,
Ce glumește nencetat . . .

De atunci au trecut vremuri multe. De-o fi fost aice curtea lui Mogoș vornicul, aceea s'a risipit de mult. De la gară nu vedem decât un sătuț, pe care-l părăsim de grabă.

Urmează niște stații mici : Pantelimon, Brănești, Fundulea, Sărulesci, Lehliu, Dâlga, Ghimpați și vedeam cum pământul devine tot mai neroditor, populațiunea tot mai rară, o pustietate nesfârșită de câmpii, cea mai mare parte nearate, unde nu prea erau nici oameni, nici vite, nici paseri și nici măcar niște puțuri cu cumpenă ; ne aflam în mijlocul Bărăganului, pe care îl cunoșteam numai din maestra descriere a regretatului Odobescu.

Impresiunea nici decât nu e plăcută, monotonia te plictisește și lipsa de viață îți inspiră un aer melancolic. Dornic priviam în toate părțile, să ved cel puțin o barză, o rëndunea ; se pare înse că încă nu sosiseră, căci eră cam rece, nu se desprimăverase cu totul.

Poate că nici mai târziu nu vin, căci aceasta câmpie nemărginită, de la Dunăre și până la râul Ialomița, nu e împistritată de bălți, nici nu-i udată de gârle, mai că n'are apă de loc, ba nici arbori, ci numai o vegetație siluită.

S'au făcut în mai multe rënduri încercări d'a săpă fântâni artesiane, înse degiaba, poate nici toiașul lui Moise n'ar fi fost în stare a scoate apă.

Iată cauza pentru care mai de mult tot Bărăganul nu eră decât un câmp de pășune pentru vite, unde se adunau turme nu numai din toată țara, ci și din Transilvania.

Aveau și vremile acelea farmecul lor. Fluerul ciobanilor făcea să vibreze aerul de tânguiri jalnice ; poveștile păstorilor sara la foc împoporă pustietatea cu fêți-frumoși și ține ; iar cântecele haiducilor înveseliă inimile trudite.

Astăzi, strguinta omenească ș-a afundat plugul și în țelina puțin roditoare a vestitei pustietăți, pășunile s'au împușinat, turmele s'au rărit și cu ele au dispărut legendele, doinele și toată poesia de atunci.

Alte timpuri, alți oameni au intrat în locul celor din trecut. Astăzi căi ferate cutrieră și Bărăganul, cucerindu-l pentru civilizație.

În firul acestor gânduri am sosit la Ciulnița, stație mai mare, unde se încrucișează calea ferată Călărași-Slobozia. Ne-am dat jos să mâncăm ceva, căci eră pe la zece ore. Un restaurant ca 'n mijlocul pustei ; dar vinul ne-a convins, că Bărăganul tot are și — apă.

Ne urcăm cu oareș-care neastempăr, căci ne apropiăm de Dunăre și avem să vedem în curând renumitul pod.

Doce stații : Mărculești și Elena, apoi sosim la Fetești, stație mai mare, de unde în stânga începe o cale ferată spre Moldova, prin Făurei, Buzeu, Focșani și Burdujeni, până la granița Bucovinei, linie menită pentru expresul Berlin-Constanța, în legătură cu vapoarele române. Din colo de stație, înaintea noastră, se 'ntinde o dălmă naltă, de sigur malurile Dunărei. Așteptăm cu nerăbdare să plece trenul, care aici stă mai mult și privim pe ferești să zărim cât mai iute panorama imposantă la care ne așteptam.

Peste câteva minute, dorința ni se întrupează. Trecem dâlma și în clipa aceea ni se deschide vederii o vale nesfârșită, uimitoare și măreață. Până unde vede ochiul, tot apă, bălți, mlăștină, împistritate cu niște insule verzi, pe cari iarba a crescut până 'n brâu și sunt adumbrite de răchiți în veci netunse. Mii de sburătoare furnică pe ape și umplu vënduhul, dând astfel tabloului tăcut un colorit viu. E valea Dunărei mărețe, care izbindu-se în cursul seu la dreapta de înălțimile Dobrogei, în stânga ese din alvie, face înundațiuni mari și ne înfășoșează un peisagiu diluvian. Prin marea aceasta trece linia ferată cu minunatele sale construcțiuni, încununate la sfârșit de podul colossal, mândria științei române.

Aceasta cale ferată este o serie de lucrări de cea mai înaltă valoare tehnică. Poduri și viaducte, cu alte construcțiuni mari se 'ntrec a storce admiratiunea lumii. Ceea ce în ochii nostri le dă o însemnătate și mai mare, este, că toate planurile au fost făcute de un inginer român, dl Angel Saligny, astăzi director general al căilor ferate și al serviciului maritim român, și toate s'au executat sub conducerea dsale, de către ingineri români.

Vom avé prilegiul să revenim la acest bărbat de altă-dată, când îi vom publică portretul și biografia. Acuma ținem să i aducem prinosul stimei profunde și să amintim, că drept aprețiere a genialei sale opere, guvernul l-a înălțat la postul ce ocupă astăzi, iar Academia Română l-a ales membru în secțiunea științelor.

Cum trecem dâlma, numai decât începe terenul mlăștinos. Un viaduct de 153 metri și 60 cm. lung ne conduce peste el la primul pod. E un braț al Dunărei, care se numește Borcea și care la Călărași eșind din matca sa, la Hârșova se varsă iară acolo, formând astfel o insulă foarte lungă și mare. Podul e de fer și are o lungime de 420 metri.

Aici trenul oprește. E stația Borcea. De sigur pentru pescari, căci giur-impregiur e tot apă. Bietul șef. Nici traiul lui nu este de ividiat. O adevărată mănăstire.

Urmează al doile viaduct, cu mult mai lung decât primul, căci acesta are o lungime de 409 metri și 60 cm., apoi calea ferată apucă p' o ridicătură foarte înaltă și fuge pe al treilea viaduct, colosal, de 913 metri, cu 15 deschideri, fiecare de câte 60 metri 85 cm., menite a lăsa curs liber inundațiilor.

Apoi locomotivul intră pe mărețul pod de fer, coroana acestor lucrări, colosala operă a minții omenești. Călătorii aleargă toți la ferești să poată vedea mai bine și exclamațiuni de admirare se aud din toate părțile.

Tabloul ce se desfășoară ochilor e plin de frumuseți. Jos valurile majestoasei Dunăre poartă corăbii încărcate, și leagănă luntrițe ușoare; la stânga marea prin care am trecut și din care se ridică numai răchitele și linia ferată, care la o cotitură ni se prezintă iarăși în toată măreția sa; la dreapta munții Dobrogei și în nemijlocita apropiere a malului, orașul Cernavodă, unde zărim prima minaretă; iar în giur de noi, de ambele părți, imponenta construcțiune de fer a podului „Carol I”.

Podul acesta are o lungime de 750 metri, se ridică pe patru stâlpi în Dunăre și pe alți doi la amândouă malurile. Între stâlpul al doile și al treilea, adică la mijlocul apei, este o distanță de 190 metri, iar între celelalte câte 140 m.

Lungimea totală a podului și a marelui viaduct de lângă el este de 1.663 metri și a costat la zece milioane.

Supra-structura podului are o înălțime de 30 metri deasupra celor mai nalte niveluri ale apei; stâlpii au o afundime de 30 metri sub nivelul ordinar al apei și intră în pământ la 18 metri de afund.

În sfârșit trecem podul. Sântem la Cernavodă. Trenul oprește pe câteva minute. Grăbim să ne dăm jos, să vedem frontul podului și întreaga operă.

Stăm uimiți în fața colosului dinaintea noastră. Frontul ori mai bine poarta de intrare, precum și cea de dincolo, din pietre de stânci, are o înfățișare imponentă. Sus în frunte e inscripția:

FĂCUT SUB DOMNIA REGELUI CAROL I 1890—1895.

De ambele părți a porții podul e spriginit de câte un dorobanț de bronz în mărime mai mare decât omul...

O palidă idee poate să dea cetitorilor noștri și ilustrațiunea ce publicăram în foaia noastră la 1896 în nr. 19.

Privim cu entusiasm aceasta măreață clădire și din visările noastre ne trezește gălăgia ce se produce în giur de noi. Limbi necunoscute străbat auzul nostru, ori unde ne întoarcem. Niște copii ofer flori, dar nu-i înțelegem. Sânt tătari. Uitasem a ve spune, am sosit în Dobrogea.

IOSIF VULCAN.

Unul avea o bute de vin tămâios, la care ținea ca la ochii din cap. Dar ca să nu i-l bea slugile, astupă bine vrana butoiului și o sigilează cu ceară.

Slugile se vede mai deștepte ca el, fac un cep pe dedesuptul butoiului și în câtva timp îl lasă pe jumătate.

— Lucrul dracului!.. strigă mereu stăpânul; butoiul e siligat și vinul scade mereu.

— O fi având cep pe dedesupt, îi spune cineva.

— Aș! răspunde el, nu lipsește de desupt, ci de-asupra.

Începi să cânti a doua oră...

*Începi să cânti a doua oră,
Nonorocită inimioară,
Dar cântecul teu sună trist,
De me omoară.*

*Vezi ți-ar fi fost mai bine doară,
Nonorocită inimioară,
Să fi murit când ai cântat
Întâia oară.*

ELENA DIN ARDEAL.

Bibliografie.

Radu D. Rosetti: „Duioose”, poezii, București, 1897. Raport prezentat Academiei Române în sesiunea generală din an. c.

Domnilor colegi,

Di Radu D. Rosetti se prezintă anul acesta la premiul Năsturel-Herăscu, de 4,000 lei, cu o carte de versuri titluidă „Duioose”, care, în 99 de pagini, cuprinde 39 de bucăți poetice, 32 originale și 9 traduse ori imitate după autori străini (Carmen Sylva, Sully Prudhomme, François Coppée.)

Caracteristica lucrării o dă însuș poetul în primele trei bucăți: Drept prefață, Vanitas, Numai unul. Amărăciune a existenței, crușime, dar abnegațiune pentru glorie, a creațiunii poetice; greutate și înjosorare a traiului lumesc, dar curățenie a idealului, chiar în lupta cea mai miserabilă pentru existență! Poetul e un desiluzionat, un pesimist, și numai prin prisma mohorită a decepțiilor (prea timpurie pentru vârsta sa, prea exagerată pentru experiența sa, deci poate nu tocmai sinceră) caută o formă, o expresiune, o infiripare a vibrațiilor inimii sale atât de simțitoare. Înduioșarea înse este impresiunea ce mai puțin ărsare din o asemenea concepțiune a vieții și a simțirii, și așa fiind, numai „duioase” n'ar prea fi bucățile ce urmează acestor trei, în cuprinsul volumului.

Așa, Legenda sa orientală, cea mai lungă dintre toate și cea mai cu pretențiuni poetice, descrie dragostea unui Sultan pentru fiica sa și langoarea de care se topește aceasta, lipsită de mângăierea dragostei alta decât părintească, cum și aventurile unui tiner Șah(?!), amoresat de dënza. E o fantasmă ciudată, fără caracter oriental și fără coloare locală, imbinare de vorbe cele mai multe nefericite, descriere de lucruri nereale, cari nu ne mișcă, nici ne pot interesă, nefiind dătătoare de emoțiuni, nici purtătoare de căldură, nici avântate din o inspirațiune rodnică și înălțătoare de inimi. Nu mai fac pomenire despre ăisul Șah, care se plimbă în barcă noaptea pe Bosfor, căutând aventuri amoroase, mai ales pe vremea sultanului Mahomed, de sigur cuceritorul Constantinopolei, când șciut este că pe atunci Șahii, adecă împărații Persiei, nu-și părăsiau statele decât pentru a purtă rășboiu contra dușmanilor legii ori ai patriei lor. Primul Șah care a trecut cu scop pacinic granița statelor sale a fost Nasreddin, care la 1867 s'a dus la expozițiunea din Paris.

Cu atât mai puțin o asemenea vilegiatură eră posibilă la Constanopole, unde siguranța persoanei Șahu-

lui ar fi fost periclitată la ori ce moment. Dar, în afară de aceasta, amănuntele au păcatul de a nu fi nici orientale, nici chiar probabile; așa de pildă:

Intr'un turn zidit în grabă, pe o stâncă părăsită,
Mahomed și-a nchis de-o lună pe copila lui iubită...
unde:

La fereastră gânditoare stă plângând Meghar-Cheghid,
Dar cum plânge, i se pare că aude de odată
Înălțându-se un cântec ce se perde 'n depărtări.
E Ali-Mahmud, frumosul Șah al Persiei, ce vine
Ca să-i cânte sub fereastră, că de ea s'a 'namorat.

Mai înteu nu e nume Persian Ali-Mahmud; apoi unde, cum, ce fel s'a inamorat Șahul de fata sultanu lui închisă „în patru ziduri“, nu se explică, fiind că ar fi greu de explicat firește; dar aceasta nu face nimic, căci „cântă Șahul înainte“, și când o vede (pe fată), îi aruncă floarea ce o ținea în mână; adecă el eră jos în luntre, ca sus în turn, și totuș i-a aruncat floarea „ce ținea în mână“, cu atâta dibăcie, că copila a prins-o, a sărutat-o și i-a mulțumit suridând. Foarte bine! Dar... Dar patrula e aproape... Nu mai poate să rămână... Vrea să fugă... nu e vreme... Un soldat pune pe dânsul mâna și-l duce la Sultanul (ca pe un vulgar colindător de mahalale, prin urmare), care Sultan îi strigă, spumegând: Am să te omor!... Cum toate se potrivesc și cât de falsă, de silnicită și de supărătoare este o astfel de înșiruire de frase, nici poetice, nici frumoase, nici chiar extraordinare. Ți s'ar păré, după începutul acestei poezii, că cine știe ce în pregiurări groaznice, ori gingașe, sau duioase, au să se desfășure; când colo, o vulgară scenă de dragoste, amestecată cu o otravă problematică și un devotament, incununat de o căsătorie... burghesă, ca în comediile moderne ale lui Scribe ori Labiche. Oh! l'Orient d'ou tout part: le soleil, les rêves et la vie!...

Gentile prin contraste sânt bucășile: Copil, Comoară, Farmec, Ploaie, Duo. În Vîno, poetul se arată desilusionat și de amor, de și e atât de tînăr și e doar cântăreț al dragostei până acum. Dar iată bucata intitulată *Jale*, dedicată lui Coșbuc, care se ridică cu oare-care pretențiune de filosofie sentimentală. Din ea, cu toate aceste, simți că e în firea poetului să se îndoiască chiar de aceea ce simte în adâncul sufletului, acolo unde ochii străini nu pătrund, prefăcătoria nu incape și conștiința e singură stăpână. Pe dânsul, contrastul stricăcios al lumii fatalmente îl atinge mai mult decât ori-ce; de aceea, spre a se apără de dânsul, raționează și despică prea mult toate, pe când puterea morală ar trebui să-i fie călăuza simțirii. Iată de ce pune prea mult raționament în poezie și prea puțină poezie în modul de a raționa.

Intermexxo, dedicat memoriei unei domnișoare moarte la 18 ani, îmi amintește faimosul distich al cântecului venețian:

E pur si mouve la vitta,
E pur è morta caritta,

un fel de *to be or not to be* al tragicului, care pe limba cântecului românesc s'ar traduce astfel:

Frunză verde de cicoare,
Ași e ploaie, mâne-i soare;
Ași e soare, mâne-s ploi
Pân' la vremea cea de-apoi!

Mărturisesc că n'am pătruns bine ce a vrut să spue poetul în *Ursita*, căci ori că ce a vrut să spue nu e mare lucru, și atunci n'avea nevoie de atâta chel-tuială de vorbă, ori că e lucru însemnat, și atunci e spus fără duioșia și mai ales măreția ce i se cuvenia. În ori ce cas e naiv.

*Eu n'am avut un cias de mulțumire
În viața mea atât de încercată,
Și nici nu cred că voiu avé vre-odată,
Căci prea me uit adânc în omenire*

este poate poezia cea mai bună din tot volumul. Într'ênsa găsim pare că o profesiune de credință a tinerului poet: Vecinic neîmpăcat cu ce vede, cu ce simte, mereu presupunând ori năsuind cătră alt ceva mai reu ori mai bun, în natură, în viață, în sine ênsuș. În deobște miragiul (adecă norul înșelător ce ne învêlue față de semenii nostri în lume) e oglinda, în care alții, înșelându-se, privesc și judecă fericirea ori nefericirea noastră. Ce e simplu și statornic în adânc de inimi, ori în rostul traiului, numai aceea e adevărul: așa că poetul are dreptate, când țice:

Ori unde merg, ghicesc o supărare,
Când voi vedeți că-i numai veselie.
Mai șcii? o fi o simplă nebulie...
Dar e așa — și farmec viața are!

Poesia *Jos*, care o povestii unui pom din munte din care-ș rupea câte o crangă ori-ce trecător, până ce una din ele e făcută coadă de topor, e adevărată, dar tristă inimilor candido și prielnică de gânduri negre minților pornite spre scepticism.

Poesiile: Prin iarbă, Apropoș, Mângăiere, sânt în adevăr duioase și pline de gentile cugetări, gentil exprimate. *Un cântec* e complinirea prefeței de la începutul volumului; cântecele lui sânt triste și tristă-i este viața, de și e soare și flori sânt în natură, iar cântărețul e în primăvara vieții. În cea din urmă bucată, *Plecam*, de o culoare stranie și un simțemânt pătrunțitor, poetul, în culmea unei înduioșări desilusioniste, declară că a murit. El n'a murit totuș, el va renașce din cenușa propriilor desilusiuni și îndoeli cătră alte simțeminte, urmărind un ideal mai nobil decât ponegrirea a tot ce vine în contact cu dânsul și mai puțin egoist, când se va încredința că nu traiul nostru singur e viața, ci că împreună lucrarea a puterilor noastre pentru îmbunătățirea traiului tuturor sfințeșce și adevereșce menirea noastră și mai ales a poeziei pe pământ.

Ori cum ar fi inse, dl Rosetti e în progres cu precedentele sale lucrări. Gândirea e mai limpede, forma mai aleasă, limba mult mai îngrigită și factura versurilor totdeauna corectă.

Dsa va deveni cu timpul și — trebuie să o spun — cu munca, cu răbdarea și cu studiul adâncit al celor ce vede, ce simte, ce judecă, ce înțelege, ce descopere în lume, în sine, în omenire, — va deveni, țic, un poet liric de însemnătate, cu condițiune de a fi inse nepesimist, nedesilusionist, neamărit și nemohorit, de-i este cu puțință. Până atunci inse, lucrările sale, vrednice de toată lauda, nu pot încă, astfel fiind, să întrunească calitățile necesare celei mai bune produceri poetice a geniului seu și nu pot fi respătite cu premii de însemnătatea celui la care concură, ci cu altele mai potrivite genului și amplitudinii lucrării de față.

D. C. OLLANESCU,

Wilhelmina regina Holandiei în gala de încoronare.

I u b i t a .

*Stând la masa mea cea mică,
Tainici gânduri me cuprind;
Multe-mi trec atunci prin mînte,
Multe sufletu-mi aprind.*

*Și din vremile apuse
Răscolesc pustiul tot;
Câte scene de iubire,
De-aș pute să le socot.*

*Me cuprind flori de toate,
Când gândesc cum au trecut!
Dragi odoare cufundate
Într'un chaos neumplut.*

*Ved trecend pe dinaintea-mi,
Chip frumos ca din povești,
Închiegat din strălucirea
Frumuseței femeiești.*

*Gândul mi s'oprește 'n fața
Chipului strălucitor;
Iară sufletu-mi se bate
După dînsa plin de dor.*

*Ce duios cătam odată
Fermecat în ochii ei,
Cine este mai frumoasă
Ca și dînsa 'ntre femei.*

*Și 'mbetat de-a lor văpaie,
De seninul lor curat,
Nu șicream me 'nșală visuri,
Sau e vis adevărat . . .*

*Astăzi ea departe-mi este
Și s'a depărtă mereu
Cu privirea sa focoasă
Dragă sufletului meu.*

*Iară eu remas acelaș,
Tot cu sufletul ardend,
Večnic voiu să țin aminte
Drăgălașul ei chip blând.*

Despre disciplina modernă.

Dine înțeles, modernă, dar nu și denaturată. Că contrast: modern și denaturat! Și totuș trebuie să accentuez aceasta, spre a lămurii din capul locului punctul meu de vedere; căci cu toată lumina ce a pătuns în știința limbei, ea ne ofere destulă încurcătură. Convenim cu toții în formele cuvintelor, dar nu ne unim totdauna și în sensul aceloră. „Să redăm dară cuvintelor sensul lor propriu și adevărat!”

Devisa omului e deșteptare! Biografia ori cui nu e decât istoricul deșteptării sale. Cu cât mai mult omenimea rîvnește a dezvoltă generațiunile următoare, cu atât mai puternic are să fie aventul aceloră. Dacă aruncăm o privire peste acest proces, începînd de la cel mai vechiu popor cult și până în zilele de azi, observăm cum se schimbă, se modifică, se perfecționează ideile, aspirațiunile, pretențiunile, credințele, datinile, moravurile, aplecările naturale ale popoarelor, produciunile lor în științe și arte, în viața practică. Acest proces de dezvoltare are drept timbru spiritul timpului. Spiritul timpului îl represintă omenimea, care se succede prin generațiuni. În generațiuni trece spiritul acela prin educație și prin urmare prin disciplină corespunzătoare principiilor moderne.

Iată ceea ce numim: disciplină modernă.

Factorul disciplinei a fost și este pe lângă familie — școala. Prea bine s'a știut aceasta de la început. Să vedem câteva exemple.

În statul lui Lycurg, în Sparta, gimnastica și toate mijloacele, cari conlucrează la întărirea și dezvoltarea forței fizice, erau adoptate cu entuziasm. Voința individuală eră subordonată datorii cetățenești. Legea principală eră supunerea necondiționată; tinerimea, până la etatea de 30 ani, stătea sub stricta disciplină a bătrânilor, cari aveau dreptul de a pedepsi ori ce opunere. Cu supraveghierea generală, de comun eră însărcinat unul dintre cei mai vrednici bătrâni. Tot sistemul educațiunei și al disciplinei avea un colorit exclusiv militar.

În Atena vedem cu totul alt spirit, o viață pătunsă de ideile unor vederi mai ideale, conform nimbului măreț, care este împreunat cu numele Pericle. Frumosul lui plan eră, ca acest mic stat să se ridice asupra popoarelor; după părerea deșteptului bărbat, aceasta numai așa se putea îndeplini, dacă poporul se va distinge prin cultură. Generațiunea tineră se creșcea, se prepară conform acestei aspirațiuni. Virtuțile personale se dezvoltă în interesul statului. Scopul eră universal, dar intrunit cu interesele proprii, căci nu eră desconsiderată nici fericirea individului. Rolul lui Marte fu înlocuit cu al Muselor. În locul instrumentelor gimnastice s'au servit de toate acele mijloace, cari au influințat binefăcătoare asupra dezvoltării spiritului. Ei stăruiau să înalțe spiritul la sublim, la înălțimea de unde să se șcie însufleși pentru tot ce e frumos, bun și adevărat. Prin povestirea momentelor și scenelor din viața națională, cari ridicau în colorii vii triumfarea entuziasmului național, a curajului și a iubirii de patrie, a mândriei de neam, — ei imprimău aceste sentimente în inimile fragile ale tinerimei. Biblia educațiunei eră epopeia lui Homer, pantheonul tuturor virtuților și sentimentelor nalte. Din aceasta trebuia să învețe a celii, a serie: din acela au învățat a iubi patria, a jertfi pentru binele obștesc, a fi religioși și a desprețui tot ce e necuviincios și urit. Toată viața so-

NORIAN.

cială eră școala tinerimei, al cărei scop a fost să creze o lume ideală în sufletul și inima ei. S'au cultivat artele, cari imprimă inimei cel mai nobil și mai curat sentiment, acela a tot ce e frumos și estetic. Acest frumos plan îl vedem realizat în cultura elină, care din secolul în secol a fost regină și în parte este și azi între ale lumii ginte mari, și influențează binefăcător înaintarea culturii.

Tot aceste motive constituiau cultura și determinau educațiunea și disciplina și la Romani, moștenitorii și răspânditorii culturii grecești. Scopul final eră obștea; individul se creșcea pentru binele patriei. În sistemul educațiunii și al disciplinei lor aflăm înseși principii contrare ideilor din Grecia; ei susțineau utilitarismul și practicul. Legile statului au direse tinerimea în toate faptele sale. A șci de a rostul cele douespredede (12) table ale dreptului roman, iată care eră ambițiunea principală a culturii lor.

Pe terenul educațiunii avea un rol însemnat în timpuri vechi și poporul izraelitean, care părăsind tendința de a desvoltă junimea în spirit eminentamente național, i dete o direcțiune religioasă. Eră conșciu de poziția sa, ca popor ales al lui Dđeu, și profesii educători, ca trimișii lui Dđeu, stăruiau să formeze din tot ęnsul cel mai umilit supus al lui Jehova. Drept basă a disciplinei serviau legile lui Moise și mai ales cele 10 precepte, ca regulamente principale ale vieții sociale.

Carol cel Mare, după lupte sângeroase, învinge popoarele subjugate, înse numai prin îmblândirea lor poate deveni adevărat domn al lor. Spre acest scop, credea că cel mai potrivit mijloc este convertirea la creștinism. Nu cruță nici o osteneală, jertfeșce mult pentru înființarea și înflorirea școalelor, impunându-le misiunea amintită. De la disciplina școalei așteaptă el sprigin în întărirea auctorității și a domnirii sale asupra supușilor sei.

Este cunoscut de obște, că școala se consideră drept factor principal pentru răspândirea spiritului timpului, Generațiunea de azi nu poate fi crescută ca cea din secolul al XVI. Acuma spiritul timpului e cu mult mai înaintat. Șciința omenească a pândit și iară și iară a examinat funcțiunile puterilor sufletești; din rezultate a plăsmuit regule după cari în mod firesc se pot desvoltă și formă acelea puteri. Prin aceasta s'a cristalișat și s'a rădicat pedagogia între șciințe.

Unele popoare au mers apoi și mai departe, prea departe. Închipuite sau amăgite, ele denaturează una sau alta, sau mai multe proprietăți din spiritul lor, pe care le rădică drept idee fixă. Acestei idei îi potrivesc una ori alta din direcțiunile filosofice dominante. La aceasta idee înjugă apoi și educațiunea, disciplina; căt pentru celelalte însușiri, nu-și bat capul.

Precum nu-i stă în puterea omului să-și fixeze viitorul, nici basa nu și-o poate determina, pe care să se desvoalte. Căt pentru primul punct, azi convin pedagogii, că omul are să fie ființă socială; deci are să lucreze întru binele societății, din care și el face parte. Ca basă, pentru îndreptarul acestei desvoltări a faptelor omenești astăzi unanim se primeșce legea morală, legea etică. Dar aci iarăș numai în forma cuvântului convenim; în sens înse nu. Unii filosofi cearcă a găsi acea lege în natură, alții în libertate, alții în altele. Natura, libertatea etc. să direagă voia și faptele noastre, că bune, ori rele sânt acele și că potrivite sânt scopului nostru sau ba? De unde să învețe așă dară mintea fragedă acea lege, în care nici chiar filosofi de aceleași principii nu convin; cum își va în-

dreptă dară voința, faptele, ca să răspundă binelui comun și propriu, și prin urmare ca să abă voința liberă? Precum simțim, că scopul ne este fixat, așă ne putem convinge din început și la sfârșit, că nici îndreptariul, legea morală, nu se poate căută unde vrem, nici a se compune cum vrem noi.

Misiunea disciplinei moderne este a face ca elevii și elevele să cunoască legea morală și prin regulele pedagogiei să se conformeze voința și aplecările acelei legi. Legea asta trebuie să fie ideală, perfectă și universală, după care tot omul poate și trebuie să se îndrepteze.

Au nu șcie flește-cine din șoapta sa internă, dacă face bine sau reu? Nu cunoașce tot ęnsul simbolul legii: „ce ție nu-ți place, altuia nu face”? Asta mai ușor o poate pricepe ori cine, decât explicările lămurite, ce le află în legea morală pozitivă! Au cine nu se poate convinge în urmă, că multe alte porniri în educație și disciplină au fost greșite, pentru că sau ele singure au falsificat sau că deja a fost falsificat spiritul omului și al timpului care le-a primit; ele au exagerat vederile, au produs aspirațiuni iluzorie, credințe deșerte etc.

De unde vin căințele multora, mai ales ale bătrânilor, că astăzi, când cultura și pedagogia așă mult au înaintat, tinerimea totuș are, în loc de virtuți, scăderi? Că mult învață, dar puțin se disciplinează?

Oare potu-se aceste socoti drept critice pătimașe ori deșerte? Să nu grăbim a condamná aceste observațiuni, mai bine să ne gândim la studiarea și eventual la îndreptarea reului. Teoriile educațiunii și disciplinei moderne le cunoașcem; să cercăm a le pune în consonanță cu rezultatele practice ale vieții de toate țiilele.

(Va urmă.)

ELENA FABIAN.

Oum înoată elefantul. Se șcie că elefantul posedă facultatea de a înoată. Cu toate astea el nu trece în totdeauna rurile înnot. Când acestea sânt puțin adânci, elefantul recurge la o altă metodă, mai simplă, pe care dl W. Sutherland o descrie înir'un articol publicat în „Scottish Geographical Magazine”. Metoda aceasta constă în a merge pe fundul albiei rului. Dar fiind că animalul are nevoie să respire, își ține tompa vertical, afară din apă, și astfel se aprovizionează cu aer. Când albia rului e prea adâncă, elefantul începe să înoate. În timpul acesta cel care mână, înoată de asemenea, călăuzindu-se după trompă, care e mereu d'asupra apei și indică locul unde se află animalul. Și când locul cel mai adânc e trecut, când animalul începe a eși, cel care-l mână, i se așeață pe gât, și pare că e cules din valuri. Sânt elefanți cari intră de bună voe în apă, dar sânt și alții cari se feresc de ea. Pentru a-i constringe, e un mijloc infalibil: acela care constă în a alungă animalul cu foc. Elefantul nu se împotrivesce focului: mai bine se arucă în apă. Și atunci, pentru a-l silii la aceasta, se așteaptă până ce se înoptează. Mai mulți oameni, înarmați cu torțe aprinse, încongiură animalul, și apropiindu-se de el, îl silesc repede să treacă apa, mai ales dacă pe malul celalalt sânt tovarăși de ai lui cari îl întimpină și îl mângăe îndată ce ese din apă.

SALON.

Mitropolitul Miron Romanul.

Biserica gr. or. română din Transilvania și Ungaria a arborat doliu adânc.

Capul ei, arhiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul, nu mai este.

Boala crudă, care l-a atacat încă din septembrie și care a înaintat din ce în ce mai primejdios, în sfârșit i-a stins viața, duminică la 4/16 octombrie, noaptea la orele 11 și jumătate, în etate de 70 ani.

Născut din popor, reposatul arhieru a făcut o carieră strălucită, ridicându-se din postul de cancelist episcopesc până la cea mai înaltă treaptă ierarhică a bisericii sale. Vom reveni în curând la schișarea acesteia, când vom avea ocaziune a-i publica și portretul. Acum vom da câteva amănunte despre boala și moartea sa.

Mitropolitul Miron Romanul, de și om robust, a început de mulți ani să slăbească, a dese ori suferind de amețeli, dar numai în toamna trecută i s'a manifestat boala mai acut și anume pe timpul ședințelor consistoriului mitropolitan. N'a mai fost în stare să le conducă, ci culcat pe divan în odaia laterală, ascultând de acolo discuțiunile și da informațiuni în unele chestiuni mai complicate.

Medicii au constatat catar de stomac, care produse gălbănire.

Inse boala s'a agravat și la 1/13 octombrie a luat un caracter primejdios. Consiliul medical a aflat, că nu mai e mântuintă și catastrofa poate să urmeze în tot momentul.

Cu toate acestea în 14 și 15, vineri și sâmbătă, i s'a făcut mai bine, ș-a vinut în simțiri, a cunoscut pe cei din giurul seu, ba a și mâncat ceva. Încât și medicii aveau speranțe.

Inse în 16 l. c., duminică la mieznoapte a recăzut, primejdia morții s'a ivit de nou. La 5 după mieznoapte toate speranțele s'au sfârșit. A început agonia și la 11^{1/2} din noapte a încetat a trăi.

Îndată ce a murit, o comisiune de trei a înscris și sigilat toate obiectele din reședință, până când se va face inventarul oficial.

În ziua următoare vicarul dr. Ilarion Pușcariu a convocat consistoriul arhiepiscopesc, care a luat dispozițiile pentru înmormântare.

Trupul înbalsamat, pus pe catafalc, în reședința mitropolitană, avea să stea acolo până mercuri la mieznoapte, de acolo transportat cu mare ceremonial în biserica din strada măcelarilor. În mormântarea joi, începând de la orele zece și pus spre odihnă veșnică în cimenterul din suburbiul Iosefin, lângă mormântul episcopului Moga.

La înmormântare, aveau să officieze episcopii Mețianu și Popea, cu asistință strălucită, fiind reprezentate, atât arhiepiscopia Sibîiu, cât și diececele Arad și Caransebeș prin delegațiuni anume alese și prin alți particulari, stimulatori și cunoscuți ai reposatului.

La mormântul lui biserica și națiunea îmbracă jale, căci au pierdut un fiu credincios și devotat.

Fie-i țărina ușoară!

Frumusețea îmbrăcăminteii.

Prima învățătură ce trebuie să se dea unei femei care dorește să se îmbrace bine, este de a o convinge că profuziunea nu este identică cu grația.

O femeie poate să se încarce cu toate mărfurile dintr'o prăvălie de „nouveautés“, fără ca impresiunea ce o face să fie plăcută.

În principiu, femeia care se îmbracă pentru a atrage atențiunea asupra toaletei ei, este în totdeauna reu îmbrăcată.

O îmbrăcăminte bine aleasă se armonizează cu figura și cu genul natural al persoanei, astfel că hainele trec în al doilea plan. Scopul îmbrăcăminteii trebuie să fie ca să arate o femeie elegantă, iar nu o femeie îmbrăcată elegant. De aceea secretul toaletei trebuie căutat în simplitate și în potrivirea îmbrăcăminteii cu figura și cu tenul.

Dar cum frumusețea formelor și a tenului variază după femeie, mai cu deosebire la diferitele etăți, tot astfel modul de a se îmbracă ar trebui să fie hotărât după circumstanțe.

Femeia ar putea lua o lecție de îmbrăcare de la natură, cum ea se împodobește în diferitele sesoane ale anului.

Când o fată tineră, în primăvara vieții, posedă formele aeriene unei Hêbé, o ușoară draperie flotantă se va potrivi mai bine pentru a indica grațiositatea formelor ei. Această îmbrăcăminte simplă favorizează mult expresiunea frumuseții.

Femeia tineră care are un caracter serios și o atitudine rezervată, va trebui să-și aleagă toaletă după genul ei. Rochiile ei vor fi în totdeauna mai lungi și mai bogate ca acelea ale surorii ei mai sprintene. Albul este considerat ca ședând bine tuturor figurelor; dar femeile cu formele pline vor alege în totdeauna nuanțele cele mai închise.

Datoria noastră de sinceri povățuitori al femeilor ne obligă să mai vorbim de o chestiune. Din raportul costului toaletei cu pozițiunea socială.

Și aci atingem un punct dureros. Se cheltuesc banii cu ușurință pentru toaletă. Femeia săracă, sau aceea a cetățeanului cu venit modest, aspiră și-și dă toate silințele pentru a imita la port pe cucoanele ce vede răsturnate în trăsură.

Femeia modestă trebuie să-și țină că mulțumirea casnică este de preferat luxului nemărginit; și că dacă damele din înalta societate își petrec toată viața cu grigile îmbrăcămintelor extravagante, aceasta este din cauza că traiul lor casnic este nenorocit și că trebuie să-și caute plăcerile alt undeva.

Vederea unei femei îmbrăcate cu niște toalete ce întrec mijloacele ei, îi sugerează idei de care cu greu te poți despărți; pe câtă vreme aceea îmbrăcată simplu și curată, după mijloacele de care dispune, îi face o impresiune din cele mai plăcute.

Nu face limba ta de adunare a tot ce ai pe inimă, nici fața ta oglindă a sufletului, pentru că inima ta să nu se recească din cauza oamenilor, iar sufletul teu să nu fie murdărit de cele ce sînt în lume.

*

Toamna se numără bobocii, iar nu vara.

Vilhelmina regina Holandiei.

— La ilustrația din nr. acesta. —

Am publicat în nr. trecut portretul reginei Vilhelmina a Holandiei și alte două ilustrații. Drept înțelegere, dăm astăzi portretul reginei Vilhelmina, în gala de încoronare.

Astfel Europa vede pe tronurile sale două femei suverane: pe bătrâna regină Victoria a Angliei și pe tinera Vilhelmina, regina Holandiei, care strălucește în toată frumusețea și tinerețea ei.

Regina Vilhelmina a primit o educație foarte îngrigată și o cultură înaltă. Are o talie sveltă, ochi albaștri, trăsăturile feței regulate și pline de expresiune. E o călăreață îndrezeată, o patinatoare elegantă și îndemnată; conduce cu mână energică echipagiul tras de patru cai înfocați.

Poporul o iubește mult.

LITERATURĂ.

Academia Română. În ședința publică din vinerea trecută 2/14 octombrie, dl V. A. Urechia a comunicat istoricul școalelor de sub Grigore Ghica, primul domn român după căderea Fanarioților. Dsa a arătat cu documente că George Lazăr era numit din nou profesor la sf. Sava în 1822 și că numai la 1823 s'a aflat la București de moartea lui. A mai citit apoi un document de la Grigore Ghica din 1661, făcând istoricul tristei perioade de la sfârșitul domniei lui Mateiu Basarab și cum oasele ilustrului Domn au fost aruncate din mormânt afară și au zăcut fără sepultură până când Domnul următor Mihnea le-a strămutat la mânăstirea Arnota zidită de Mateiu Basarab. Al treilea memorial al dlui Urechia s'a ocupat de gramatica și dicționarul lui Iordache Golescu. Dsa a citit corespondența acestuia cu eforia școalelor din 1830 și scrisoarea ce a adresat lui Kisseleff pentru a-i cere tipărirea gramaticii, tipărire ce i s'a refuzat de eforia școalelor sub pretext de lipsă de fonduri. În fine dl Urechia a comunicat un memoriu foarte amănunțit asupra edilității publice bucureștene între anii 1812—18. Acest memoriu a fost ascultat cu o încordată atențiune de membrii Academiei și de public. Memoriul cuprinde o bogată colecțiune de documente inedite. Ședința s'a ridicat la orele 3 p. m.

Cartea dlui Teodor Bulc. Distinsul profesor la gimnasiul din Beiuș, dl Teodor Bulc, atât de bine cunoscut și din coloanele noastre, care aproape în fiecare an face mari călătorii prin feluritele părți ale Europei, a scos la lumină un volum din impresiunile sale de călătorie. Acesta poartă titlul „Schite din Italia” și începând din Budapesta-Fiume, ne poartă prin Venezia, Padua, Verona, Milano, Torino, Genua, Firenze; insistă mult la Roma, pe care o descrie cu deosebită predilecțiune, ocupându-se pe larg și de Forum romanum; apoi trece la Neapol și termină cu Vezuul și Pompei. Cetitorii nostri cunosc bine felul de scriere, ușor și interesant, al dlui Teodor Bulc, căci dsa ș-a publicat cea mai mare parte a suvenirilor sale de călătorie în foaia noastră; chiar și volumul acesta a apărut aproape totul întăia-oară la noi; de aceea de sigur se vor bucura, că le-a retipărit într'un volum, care poate să fie mai accesibil pentru publicul cel mare. Cartea tipărită în tipografia „Aurora” A. Todoran din Gherla, costă 2 coroane.

Literații opoșanți sub Cesari. Dl Ion Kalinderu, membru al Academiei Române, a îmbogățit literatura noastră cu o nouă și interesantă monografie din istoria străbunilor nostri de la Tibru. „Literații opoșanți sub Cesari”, acesta e titlul noii lucrări a dlui Kalinderu, lucrare ce a fost citită în sesiunea trecută a Academiei Române. Această scriere este continuarea unei alteia din anul trecut, intitulată „August și literații”. În noua lucrare a dlui Kalinderu vedem cum caracterele tari, ca senatorii cu tradițiuni, filosofii stoici și chiar simplii literați, dădeau lumei subjugate consolatoarea pildă de a ține sus fruntea chiar în giurul lor, cum dice severul Tacit. Romanii *în servitutea ruebant*, se împulziau la jug. Opoșiția lor era înse o opoșiție de șefi de trupe; nu puteau câtuș de puțin să schimbe fața lucrurilor, căci n'aveau alte arme decât alusiuni, șoapte, declamațiuni. Atât ajungea înse pentru a turbura liniștea unui Domițian și a unui Neron și pentru ca posteritatea să știe ce tirani au fost. Într'o elocintă concludiune, autorul se întreabă de ce se surpă acel imperiu așa de întins, așa de despotic și spune cu drept cuvânt că se surpă, mai presus de toate, pentru că o nouă religie distruse vechile idealuri și dete o direcțiune cu deseversire nouă spiritelor și inimilor. Recomandăm cu tot dinadinsul citirea acestei interesante mongrafii.

Biblioteca Academiei Române. A eșit de sub tipar la București, fascioara II din „Catalogul manuscrisurilor românești” întocmit de Ioan Bianu, bibliotecarul Academiei Române. Catalogul acesta are menirea să facă un mare serviciu istoricilor nostri, destăinuindu-le comoarele ascunse în bogata colecțiune de manuscrise a Academiei noastre. Prețul 1 leu 30 bani.

Introducere în Testamentul Nou. Studenții de la facultatea teologică din Cernăuți au hotărât să scoată la lumină „Introducerea în Testamentul Nou” după prelegerile archimandritului profesor dr. Vladimir Vasile de Repta, autografată ca manuscris cu conlucrarea profesorului Eusebiu Popovici.

Conspectul Florei României. Dl dr. D. Grecescu, profesor la facultatea de medicină din București și director al laboratorului de botanică medicală, a tipărit la București o voluminoasă lucrare de peste 830 pagini, intitulată „Conspectul Florei României” plantele indigene și cele naturalizate ce se găsesc pe teritoriul României, considerate din punctul de vedere sistematic și geografic.

Din scrierile dlui Ioan Pop Reteganul a apărut broșura primă a volumului I, intitulată: „Novele și schițe”, care conține următoarele lucrări: Biserica pocăinței, Blândocul și O inimă nobilă. O broșură costă 40 cr. Volumul întreg 3 fl. Abonamentele se fac numai la autorul în Reteag (Retteg) Transilvania.

Un volum de nuvele. Dl P. I. Lazaroneanu, institutor în Brăila, a scos la lumină acolo un volum de nuvele, intitulat „Din fugă”. Are 150 pagine.

O nouă revistă literară. La București a început să apară o nouă revistă literară, intitulată „Actualitatea”. Revista se prezintă în condițiuni de lux mare, hârtie fină, tipar curat și ilustrațiuni frumoase. Directorul ei este dl D. Casselli. Abonamentul pe an 40 lei.

Broșură politică. A apărut la Iași o mică broșură intitulată: „Cum trebuie să luptăm în chestia națională” conferință ținută la congresul studentesc din Tulcea, de dl Const. C. Brăescu, membru în comitetul național studentesc din Iași.

TEATRU.

Teatrul Național din București. Deschiderea stațiunii, după cum am anunțat în nr. trecut, s'a făcut joi la 1/13 octombrie, cu programul pe care-l publicăram. Despre succes, cetim în „Drapelul“ următoarele rânduri: Din toate piesele cari s'au jucat, succesul de-sevêrșit l-a obținut opereta lui Offenbach „Cântecul lui Fortunio“. Ideea e foarte nimerită de a se montă asemenea operete mici și ușoare dar foarte frumoase. Avem elemente bune pentru ele. Dna Brezeanu a făcut progrese vizibile și ne-a dat perfect pe Valentin. Asemenea dna Ionașcu, dar cântă puțin din gât. Opereta a reușit înse. În „Dochia“, de și versurile sânt cam anoste, totuș dra Ciucurescu a plăcut mult în rolul ei „România“. Punerea în scenă a „Dochiei“ e frumoasă și sântem siguri că defilarea cu care se termină spectacolul va reuși ași mai bine. Aceasta primă reprezentațiune a avut mai mult un caracter național — a început cu o uvertură românească și s'a sfêrșit cu „Deșteaptă-te Române!“ Direcția Teatrului a dat în editura țiarului „Adevêrul“ programa teatrului. Primul număr, frumos ilustrat, cuprinde o interesantă materie teatrală“. S'a publicat programa pe trei luni a reprezentațiilor de marți, compusă aproape toată din piese traduse; precum și ceea a reprezentațiilor de duminică după miadăși, în care sânt multe piese originale. Piese originale nouă se anunță două.

MUSICĂ.

Un ardelean la opera din București. Aflăm că dl Vasile Popovici, funcționar la consistoriul din Sibiu, care a făcut studii de canto sub conducerea dlui George Dima și a cântat în mai multe concerte ale Reuniunii române de muzică din Sibiu, a fost angajat ca tenorist la opera română din București.

Două talente muzicale nouă. Cetim că la concertele finale ale conservatorului din Viena s'au distins foarte mult doi artiști români: dșoara Lucreția Pretorian și tinerul Otto Teutsch, cari au fost aplaudați cu căldură.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

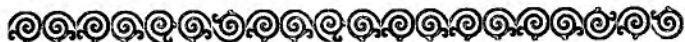
Biserica Sf. Nicolae din Brașov în proces cu România. Cetim în „Telegr. Român“ că comitetul parochial al bisericii Sf. Nicolae din Brașov, în ședința sa din 9 octombrie, a decis să intenteze proces contra statului România, pentru moșiile și venitele care în puterea a 26 chrisoave domnești le-a avut în România, recunoscute de statul român și prin faptul, că pe acest titlu chiar prin legi a fost asigurată o rentă anuală acelei biserici. S'a ales o comisiune care să aranjeze actele cu cari apoi un delegat al parohiei va plecă la București ca să angajeze advocați pentru purtarea procesului.

O doamnă din România pentru o biserică din Ardeal. Dna Elena dr. Turnescu, cunoscuta filantropă din București, care ș-a ilustrat numele cu multe donațiuni marimonioase, a dăruit pentru zidirea școalei românești din comuna Marcoș, în Transilvania, o mie de lei.

Adunare de învățatori în M. Radna. Despărțemântul protopopesc Radna al Reuniunii învățătorilor români ortodoxi din protopopiatele aradane I—VII se va întruni în adunare generală la M. Radna, în 13/25 octombrie, sub presiul dlui D. Roman, notar dl D. Medrea.

Rector al universității din Iași, dintre cei trei cari au întrunit voturi la alegerea ținută în curând, a fost numit de cătră dl ministru de culte, dl A. D. Xenopol, cunoscutul academician și istoric.

Adunare de învățatori în comitatul Sibiiului. Reuniunea învățătorilor gr. c. din arhidieceasa Blașului se va întruni în adunare generală la 26 octombrie n. în comuna Brad, comitatul Sibiiului, sub presiul învățătorului Coman Gligor, notar inv. George Săbău.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Traian Păcala din Galați s'a cununat cu dșoara Eugenia G. Ludu în Preșmer. — Dl Romul Savonescu și dșoara Cornelia Fercu s'au logodit în Timișoara. — Dl V. H. Hâncu, farmacist în București, originar din Transilvania, s'a cununat acolo duminică trecută cu dșoara Cornelia Badila.

Șciri personale. Dl Stroe Beloescu, senator în România, originar din Transilvania, bine cunoscut pentru actele sale de filantropie, a cerut să fie înscris ca membru fondator în Societatea culturală a Românilor din Bucovina, cu taxa de 200 fl. — Dl dr. Gustav Weigand a sosit în săptămâna trecută la București, unde a fost primit în audiență de regele Carol.

Moartea arhiepiscopului și mitropolitului Miron Romanul a produs adâncă jale în toate cercurile românești. Consistoriul arhidiececan din Sibiu, intrându-se în ședință plenară, a adresat un circular credincioșilor din arhidieceasă, aducându-le la cunoștință moartea capului bisericii. Totodată a dispus ca după primirea circularului până joi, să se tragă toate clopotele de trei ori pe zi, iar în duminică cea mai de aproape să se țină un parastas în toate bisericile, acest parastas să se repețească la 40 de zile, precum și la 1/2 de an și la anul. Până la alegerea noului arhiepiscop și mitropolit, care se va face peste trei luni, cărma arhidiecesei va fi purtată de consistoriul arhidiececan, în frunte cu vicarul arhiepiscopesc archimandritul dr. Ilarion Pușcariu.

Micii principii al României au avut amândoi de curând ziua nașcerii. Princesesa Elisabeta la 10 octombrie n. a fost de 4 ani, principele Carol la 3/15 a împlinit anul al cincile.

Ajutorul guvernului și Asociațiunea din Sibiu. Diarele noastre politice au reprobât, că comitetul Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român a primit ofertul guvernului maghiar și a cerut ajutorul de 400 fl., în locul sumei ce societatea „Transilvania“ din Bucnești trimitea pentru ajutorarea sodalilor de meseriași români „din Transilvania“. Acum, vicepreședintele comitetului, răspunde în diare, că comitetul s'a creșut dator a primi acel ofert, precum primește ori ce donațiune, căci s'a făcut necondiționat și dacă l-ar fi refusat, s'ar fi păgubit meseriași; dacă înse guvernul ar pune condițiuni și acelea nu ar fi convenabile, comitetul totdauna va avé dreptul să refuze ajutorul oferit.

Curentul nou în Bucovina Dl dr. George Popovici, energicul deputat român din Bucovina, a făcut în ședința de la 4 octombrie st. n. a Camerei imperiale din Viena următoarele trei propuneri motivate: Cea dintâi referitoare la înființarea de clase paralele, cu limba de propunere română, la școala normală (pedagogică) din Cernăuți; a doua relativă la regularea arandării moșiilor fondului religios în sensul ca țărani, și mai ales ei, să poată lua în arendă aceste moșii; a treia cu privire la înființarea unei Curți de apel la Cernăuți. E de notat că aceste propuneri au fost iscălite de toți membrii clubului român parlamentar, precum și de mai mulți deputați din majoritate.

Museul ethnografic românesc din Sibiu încă nici nu s'a înființat și iată dl dr. Gavril Cosma, avocat în Beins, a și trimis un costum țărănesc spre a fi așezat în acel muzeu. Comitetul centrul al Asociațiunii, după cum aflăm din „Tribuna“, a primit cu mulțumită acest dar, care de sigur are să fie imitat și din alte părți. Ce frumos, că începutul s'a făcut tocmai din Beins!

Asociațiunea la Oravița. Dl I. Trăilă, avocat în Oravița, ca delegatul comitetului Asociațiunii, a convocat pe 29 octombrie d. m. la 2, în Oravița, localul băncii „Oraviciana“, pe toți aceia din cercurile pretoriale Oravița, Iam și Moldova, cari doresc a se înscrie membri la Asociațiune, spre a ține apoi adunarea constituantă a despărțământului.

A murit: *Iustina Stefanescu*, fiica dlui Ionuț Stefanescu, în Cudșir, la 9 octombrie, în etate de 17 ani; *Teofil Gheaja*, paroc gr. or. în Paloș, la 9 octombrie, în etate de 58 ani; *Aurora Spărios*, fiica dlui Ilie Spărios din Uzdin, la 5 octombrie, în etate de 16 ani.

DIN LUME.

Gronică mică. *Impăratul Germaniei*, cu împărăteasa Augusta și cu suită mare, în drumul spre Palestina, au fost întimpinați la Veneția de regele Umberto; de acolo au plecat la Constantinopol, unde au sosit marți și au fost primiți de sultanul cu mare pompă. Vor sta acolo până ați sâmbătă și vor pleca mai departe. Diarele anunță, că anarhiștii au plănuit un atentat în potruva împăratului, dar planul a fost descoperit. — *În Franca* chestiunea revisuirii procesului Dreyfuss agită spiritele. Regaliștii și bonapartiștii vreau să useze de iritația armatei, spre a resturnă republica. S'au și descoperit niște comploturi între unii generali. — *Creta* în sfârșit ajunge pe mâna creștinilor; puterile mari au cerut sultanului să-și retragă trupele și să numească funcționari creștini, ceea ce se și face.

Haine de hârtie. Moda principală actualmente în Japovia este, după cât se pare: vestmintele de hârtie. Sunt fabricanți cari confecționează hârtie subțire, de culori diferite, pe care o vând, în cupoane, prin diferite magazine de modă. Sunt apoi croitori și croitorese eari și-au făcut o specialitate din felul acesta de vestiminte. De altfel ele sunt foarte ușoare și foarte economice. Un rând complet de haine, de hârtie nu costă decât de ce lei și 40. O rochie completă și frumoasă de damă nu costă decât 30 de lei. Batiste, servete, cămăși, etc., toate se fac de hârtie în Japonia. Se fac chiar ghete de hârtie, cari sunt mai solide și decât ghetele făcute din piele rusească.

Un naufragiu înfricoșat. O telegramă din Londra anunță, că vaporul „Mohegan“ s'a scufundat, pe când pasagerii se aflau la masă, din cauza unei ciocniri de o stâncă de la țerm. Erau pe bord 150 de persoane, din cari 70, în mare parte femei, au fost scăpate pe șalupe conduse de marinari, cari au dat cu această ocaziune dovești de cel mai mare eroism. S'au petrecut scene înfiorătoare. Mulți au stat agățați opt ore de sfărământurile vaporului, cari plutiau d'asupra apei. Doi pasageri, punând piciorul pe uscat, au înebunit. O fetiță rugă, plângând, pe un pasager de a sări în mare pentru a o scăpa, nevoind încă să moară. A fost inse imposibil. Suprafața mării a fost acoperită de cadavre.

Trei sute și optzeci și șase de oameni zpânzurați. Tribunalul din Audijan (Rusia), însărcinat să judece pe complicii unui preot fanatic, care rescularse contra guvernului rusesc poporațiunea din Ferghana și-a dat sentința. Afară de șase autori principali cari au fost îndată zpânzurați, 380 alții vor fi și ei puși cu gâturile în ștreang, iar alți 362 se află deja în călătorie către Siberia, condamnați la muncă silnică de la patru până la 20 de ani. Tribunalul a pus în libertate 133 de indiși, inse toată poporațiunea din Ferghona e amendată. Acum în urmă, guvernatorul general a înștiințat pe locuitorii districtului că dacă se vor mai reproduce actele de răsvrăție, toți până la unul vor fi exterminați.

Călimdarul săptămânei.

Dum. a 20-a după Rus., Luca c. 7. v. 11—36; ev. inv 9; gi. 3

Ziua sept.	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Soarele
Duminică	11 (7) Ap. Filip; C. Tofan	23 Severin	6 41 5 7
Luni	12 Mii Prov Tarah, Andr.	24 Rafail Arch.	6 43 5 5
Marți	13 Mii Carp și Papii	25 Chris. ant	6 45 5 4
Miercuri	14 (7) Cuv. Paraschiva	26 Amand	6 46 5 2
Joi	15 C. M. Lucian	27 Frument	6 48 5 0
Vineri	16 M. Loghin Sutașul	28 Sim. și Iuda.	6 50 5 59
Sâmbătă	17 Pr. Osie; C. M. Andreiu	29 Narcis	6 52 5 57

Proprietar, redactor răspunzător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDÁS NR. 296 b.)

Oroloage americane de buzunar.

Cu garanța că nu-și perd culoarea de nickel, construcțiunea li e mai precisă și mai bună decât a celor mai scumpe.

Prețul unuia 3 fl.

Cu garanță până ce ține provisiunea.

Pentru acesta lanț argintit cu 60 cr.

Aparat de ras automat

Fox, veritabilă fabricațiune solingenă, premiat la mai multe expozițiuni, exercițiul nu-i necesariu. Tăierea exclusă. Muncă curată și comodă: Scutește de boală de piele. Durabil și cruțător de bani.

Bucata 3 fl.

Cușitul din oțel cu *** iar celelalte părți din alpacca.

Un cușit separat 1 fl.

Se poate comandă la

Alexandru Pollák comisionar principal
Budapesta V. ker. Kálmán-utza 11.

Colectantilor li se trimite după 5 exemplare
1 gratuit. 3—26

MERSUL TRENURILOR.

Valabil de la 1. octombrie 1898.

Cluj—Oradea-Mare—Budapesta.						Budapesta—Oradea-Mare—Cluj.							
	pleacă	Accel.		Person.		Mixt.		pleacă	Accel.		Person.		Mixt.
Cluj		11 01	5 28	7	6 12	—	Budapesta		9 15	2 15	5 45	8 30	—
Huedin	"	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagy-Káta	"	10 20	3 25	7 54	10 16	—
Ciucea	"	12 52	7 09	9 19	8 32	4 40	Szolnok	"	11 19	4 23	9 27	11 31	—
Bucea	"	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány	"	12 55	5 55	11 53	2	5
Bratca	"	—	—	9 50	9 10	5 38	Bárand	"	—	—	12 07	2 12	5 17
Vad	"	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp	"	—	—	12 24	2 27	5 38
Aleşd	"	†1 48	†7 59	10 25	9 48	6 42	Berettyó-Ujfalu	"	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04
Teleagd	"	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd	"	—	—	1	3	6 21
F. Oşorheiü	"	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes	"	—	—	1 14	3 12	6 37
Velenţa	"	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors	"	—	—	1 28	3 25	6 56
Oradea-Mare <small>soseşce</small>		2 30	8 38	11 17	10 44	8	Bihar-Püspöki	"	—	—	1 36	3 32	7 08
Oradea-Mare <small>pleacă</small>		2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Oradea-Mare <small>soseşce</small>		2 11	7 07	1 48	3 42	7 22
Bihar-Püspöki	"	—	8 51	11 42	11 15	2 37	Oradea-Mare <small>pleacă</small>		2 18	7 14	2 06	3 58	1 22
Bors	"	—	—	11 50	11 22	2 48	Velenţa	"	2 25	—	2 30	4 05	1 31
M.-Keresztes	"	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Oşorheiü	"	—	—	2 41	4 16	1 46
M.-Peterd	"	—	—	12 15	11 50	3 38	Teleagd	"	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19
Berettyó-Ujfalu	"	3 18	9 22	12 29	12 05	4 16	Aleşd	"	†3 04	†7 56	3 21	4 56	2 50
Sáp	"	—	—	12 47	12 28	4 49	Vad	"	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32
Bárand	"	—	—	1 01	12 42	5 15	Bratca	"	—	—	4 06	5 43	4 08
P.-Ladány	"	3 56	10 03	1 34	1 19	5 31	Bucea	"	—	8 51	4 27	6 04	4 36
Szolnok	"	5 32	11 44	3 35	2 37	—	Ciucea	"	4 16	9 0	4 58	6 31	5 03
Nagy-Káta	"	6 34	12 41	4 45	5	—	Huedin	"	4 52	9 37	5 32	7 16	—
Budapesta <small>soseşce</small>		7 50	1 50	6 20	7	—	Cluj <small>soseşce</small>		5 55	10 37	6 39	8 33	—

Oradea-mare, — Beiuş, — Vaşcou.

	pleacă	Person.		Mixt.
Oradea-mare		3	50	2 40
Felix	"	4	32	3 13
Cordău	"	4	50	3 27
Drăgeşci	"	6	30	4 45
Ceica	"	6	50	†5 00
Somşaşag-Rogoz	"	7	46	5 47
Hollod	"	7	58	5 58
Ginta	"	8	12	6 11
Şoim	"	8	38	6 36
Borz	"	†8	53	†6 59
B.-Ujlak	"	9	05	7 01
Şoncoiuş	"	†9	18	†7 13
Beiuş	"	10	04	7 47
Sudrici	"	10	27	8 09
Lunca-Băiţa	"	10	58	†8 21
Vaşcou <small>soseşce</small>		11	12	8 40

Vaşcou, — Beiuş, — Oradea-mare.

	pleacă	Person.		Mixt.
Vaşcou		4	30	2 30
Lunca-Băiţa	"	†4	42	†2 43
Sudrici	"	5	09	3 12
Beiuş	"	5	37	3 52
Şoncoiuş	"	†5	58	†4 15
B.-Ujlak	"	6	10	†4 27
Borz	"	†6	19	†4 37
Şoim	"	6	35	4 58
Ginta	"	6	56	†5 19
Hollod	"	7	10	5 34
Somşaşag-Rogoz	"	7	31	6 03
Ceica	"	†8	07	6 49
Drăgeşci	"	8	26	7 17
Cordău	"	9	27	†8 31
Felix	"	9	40	†8 45
Oradea-mare <small>soseşce</small>		10	11	3 19

Oradea-Mare—Arad.

	pleacă	Person.				
Oradea-Mare		10	20	4	25	7 30
Ōsi	"	10	30	4	36	7 44
Less	"	10	48	4	56	8 06
Cefa	"	11	03	5	12	8 29
Salonta	"	11	26	5	37	9 08
Kötegyán	"	11	46	†5	57	9 37
Sarkad	"	11	57	6	09	9 51
Giula	"	12	21	6	34	10 21
Ciaba	"	2	23	7	17	4 32
Curticî	"	3	28	8	20	5 38
Arad <small>soseşce</small>		3	55	8	47	6 05

Arad—Oradea-Mare.

	pleacă	Person.				
Arad		5	10	11	20	9 25
Curticî	"	5	39	11	49	10 07
Ciaba	"	6	40	12	54	11 50
Giula	"	7	27	3	05	5 26
Sarkad	"	7	47	3	27	5 56
Kötegyán	"	†7	56	3	39	6 09
Salonta	"	8	28	4	10	6 17
Cefa	"	8	42	4	34	7 47
Less	"	9	04	5	—	7 51
Ōsi	"	9	21	5	19	8 16
Oradea-Mare <small>soseşce</small>		9	32	5	30	8 31

Numerii cei groşî înseamnă timpul de la 6 ore seara până la 5 ore 59 de minute dimineaţa. — Numerii sêmnaţi cu † înseamnă staţiunile, unde trenurile numai condiţionat se opresc.